

5. Про боротьбу з расизмом в поліції: резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи 1968 (2014). Ради Європи: офіц. сайт. URL: http://www.coe.int/T/t/Parliamentary_Assembly/%5BRussiandocuments%5D/%5B2014%5D/Jan2014/Res1968_rus.asp (дата звернення: 25.02.2017).

Отримано 28.02.2017

УДК 159.923:354

Юлія Юрївна БОЙКО-БУЗИЛЬ,

докторант кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук, доцент

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕЛІ ОСОБИСТОСТІ КЕРІВНИКА МВС УКРАЇНИ

Узагальнено існуючі підходи до розробки концептуальної моделі особистості керівника органів та підрозділів МВС України, зокрема: колекційний, конкурентний, парціальний, соціально-психологічний, інженерно-психологічний, рефлексивно-ціннісний, економіко-психологічний, факторний, ситуаційний, функціональний, проактивний, праксеологічний, інтегративний, іміджевий, акмеологічний, системний.

Центральною фігурою діяльності МВС України є її керівник. Від керівника значною мірою залежить ефективність очолюваного ним органу чи підрозділу. Керівник є ключовою ланкою, оскільки лише його повноваження одночасно є і правом, і обов'язком. Відтак, належна реалізація «право-обов'язку» та відповідно, дійове функціонування підпорядкованого органу чи підрозділу МВС України – найважливіше та найсуттєвіше завдання керівника.

Спектр питань пов'язаних з особистістю та діяльністю керівної ланки органів та підрозділів МВС України знайшли відображення у працях О. М. Бандурки, С. П. Бочарової, О. О. Євдокімової, О. В. Землянської, Я. Ю. Кондратьєва, В. О. Лефтерова, В. С. Медведєва, Л. І. Мороз, В. І. Осьодла, Є. М. Потапчука, В. М. Плішкіна, О. Д. Сафіна, О. В. Тімченка, Г. О. Юхновця, С. І. Яковенка та ін. Найбільш ґрунтовний аналіз психологічних підвалин парадигми особистості ефективного керівника (зокрема органу внутрішніх справ) було здійснено професором В. І. Барком [1, с. 143–155] та стало об'єктом і нашого наукового пошуку.

Розуміння теоретичних підходів передбачає звернення до сутності поняття «підхід», яке є загальноновживаним у науковому обігу, втім, його зміст і місце в системі інших дефініцій до цих пір залишається мало визначеним. Так, в тлумачному словнику української мови, слово

«підхід» трактується як «сукупність способів, прийомів розгляду чого-небудь, впливу на кого-, що-небудь, ставлення до кого-, чого-небудь» [3, с. 521]. У словнику О.М. Новікова, категорія «підхід» виступає в двох значення: по-перше, як деякий вихідний принцип, позиція, головне положення або переконання; по-друге, як напрямок вивчення предмету дослідження [2, с. 117–118]. На нашу думку, підхід є стратегією розгляду та розуміння концептуальної домінанти крізь призму основоположних ідей та поглядів.

Загалом, доцільно виділити наступні теоретичні підходи до трактування моделі керівника органів та підрозділів МВС України:

- колекційний (капсульний) підхід передбачає наявність чітко встановленого та нормативно-функціонально визначеного переліку якостей керівника (професійно важливих та професійно значимих), які обумовлюють та забезпечують успішність управлінської професійної діяльності;

- конкурентний (змагальний) підхід близький до колекційного та визначає факт визначних та чільних специфічно-особливих особистісних властивостей особистості керівника або певного рівня розвитку загальний властивостей, які відрізняють його від загалу посередніх управлінців;

- парціальний (частковий) підхід детермінує формування особистості керівника та супровідно-похідне завоювання ним авторитету серед підпорядкованого особового складу, шляхом якісного та чіткого відпрацювання певних операцій та дій, включених в управлінську професійну діяльність;

- соціально-психологічний (стильовий) підхід обґрунтовує зв'язок успішності виконуваної керівником управлінської професійної діяльності з його психологічними закономірностями та особистісно-стильовими характеристиками, які обумовлюють функціональну прогресію на різних рівнях ієрархії організації;

- інженерно-психологічний (інформаційний) підхід розглядає керівника як джерело прийняття управлінських професійних рішень, які відповідно визначають наявність певних індивідуальних особливостей, що торкаються усіх психологічних процесів переробки інформації;

- рефлексивно-ціннісний (стратегічний) підхід вивчає особистість керівника через усвідомлення ним власної управлінської концепції, виконуваної управлінської професійної діяльності, інтеграцію управлінських професійних рішень та визначення подальших напрямків досягнення організаційних результатів;

- економіко-психологічний (підприємливий) підхід звертається до аналізу закономірностей економічної складової управлінської професійної поведінки та орієнтації керівника на виробничо-організаційну інноватику;

– факторний (чинниковий) підхід націлений на аналіз впливу окремих факторів та умов розвитку особистості керівника в управлінській професійній діяльності (зокрема, зовнішньо-виробничих та внутрішньо-індивідуальних);

– ситуаційний (рушійний) підхід аналізує механізми та детермінанти розвитку особистості керівника в різних управлінських професійних ситуаціях та відповідно особистих життєвих обставинах;

– функціональний (операційний) підхід обумовлює вивчення особистості керівника відповідно до структурно-функціональної організації його управлінської професійної діяльності й відповідних вимог до особистості та безпосередньої сукупності взаємопов'язаних компонентів в цілісній структурі його особистості;

– проактивний (ініціативний) підхід досліджує керівника як об'єкт превенційного випередження та психологічного інвестування в виконувану управлінську професійну діяльність;

– праксеологічний (активний) підхід полягає в оволодінні керівником структурними компонентами своєї управлінської професійної діяльності та перетворенням потенціалу основних її видів з метою здійснення успішної професійної діяльності;

– інтегративний (об'єднуючий) підхід спрямований на дослідження взаємообумовленого зв'язку як особистості керівника так і виконуваної ним управлінської професійної діяльності, які виступають як дві сторони єдиного складного явища, де особистість немов би влітається в діяльність;

– іміджевий (репутаційний) підхід орієнтований на створення образу керівника як пускового механізму демонстрації найкращих сторін його особистості та виконуваної ним управлінської професійної діяльності, що загалом передбачає формування позитивного авторитету МВС в цілому;

– акмеологічний (зрілісний) підхід скерований на розробку професіограм керівників з метою досягнення зрілості особистості на шляху до акме, стимулювання механізмів оволодіння висотами професіоналізму, творчості та майстерності.

Принагідно, всупереч широкого спектру існуючих підходів, на практиці найчастіше використовуються колекційний, конкурентний, парціальний та соціально-психологічний підходи. Ми ж вважаємо, що найдоцільнішим є використання системного (комплексного) підходу, який сполучає в собі найкращі сторони усіх вище висвітлених підходів та передбачає застосування цілісного комплексного аналізу взаємозв'язаних елементів; при чому виступає не стільки методом вирішення поставлених задач, а скоріше методом постановки завдання, адже «правильно задане питання – половина відповіді». Відтак,

перспективи подальших розвідок вбачаємо в розробці методологічних засад системного підходу.

Список бібліографічних посилань

1. Барко В. І. Модель особистості керівника органу внутрішніх справ: досягнення, проблеми, перспективи. *Вісник Академії управління МВС*. 2009. № 3. С. 143–155.
2. Новиков А. М., Новиков Д. А. Методология: словарь системы основных понятий. М.: Либроком, 2013. 208 с.
3. Словник української мови: в 11 т. Т. 6/редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін.; Акад. наук Укр. РСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наук. думка, 1975. 832 с.

Отримано 28.02.2017

УДК 811.161

Валентина Анатольевна ВАСИЛЕНКО,

профессор кафедры гуманитарных дисциплин Сумского филиала

Харьковского национального университета внутренних дел,

кандидат филологических наук доцент;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9167-1130>;

Алина Васильевна ДЕМЕНКО,

студентка Сумского филиала

Харьковского национального университета внутренних дел

ЯЗЫКОВЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ В СИСТЕМЕ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖНОЙ СУБКУЛЬТУРЫ

Рассмотрен вопрос трансформации языковых аспектов в современном информационном пространстве. Исследовано влияние средств массовой коммуникации на языковое общение современной молодежи, где речь выступает в качестве своеобразного показателя социокультурных процессов глобализованного мира.

Сложная ситуация в Украине, углубление кризисного состояния одновременно в трех сферах жизнедеятельности – духовной, социальной и материальной – повлекло за собой глубокие сдвиги в мировосприятии, ориентации молодежи в сферах культуры, образования, профессионального самоопределения. Драматизм углубления кризисного состояния всех сфер жизни украинского общества заключается в том, что он носит системный характер и в значительной степени сказывается на психике молодого поколения. Молодежь как достаточно большая социально-демографическая группа является основным носителем интеллектуального потенциала общества, может проявлять себя во всех сферах жизни. Поэтому в процессе становления демократического